

ΤΕΥΧΟΣ
792

ΒΙΒΛΙΟ
07.07.2021 | 15:51

Μανίνα Ζουμπουλάκη: Ιστορίες γυναικών

Στο νέο της βιβλίο με τίτλο «Αέρας στο πρόσωπό της» ηρωίδες είναι δύο γυναίκες – του 1821 και του σήμερα

«Αέρας στο πρόσωπό της»: Η Μανίνα Ζουμπουλάκη μιλάει στην ATHENS VOICE για το νέο της μυθιστόρημα που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος

Είναι αυτή η εποχή του χρόνου που κάνω συνέντευξη με τη Μανίνα Ζουμπουλάκη για το νέο της βιβλίο. Κάθε φορά υποδυόμαστε τους ξένους, αν και γνωρίζομαστε από το δημοτικό, και μιλάμε για τα μυθιστορήματά της που τα γεννάει με αξιοθαύμαστη έμπνευση και δεξιότητα. Βιβλία με ηρωίδες γυναίκες που μπλέκουν το τώρα με το παρελθόν, τη σύγχρονη ζωή και τον μαγικό ρεαλισμό, την έκκτη αίσθηση με τις σχέσεις έτσι όπως είναι σήμερα.

Το νέο της μυθιστόρημα «Αέρας στο πρόσωπό της» είναι μία εντελώς σημερινή ιστορία (συνάντηση του Έλληνα υπουργού Εξωτερικών με τον Τούρκο ομόλογό του σε ένα ακριτικό ελληνικό νησί «για συνομιλίες», στο οποίο νησί κρύβονται μυστικά, θρύλοι και οι ιστορίες δύο γυναικών). Γραμμένο τόσο αβίαστα που ρέει, με όμορφες περιγραφές και τρυφερότητα, με χιούμορ και διαλόγους κινηματογραφικούς – σχεδόν μοιάζει να κάνει μοντάζ στην ταινία που θα μπορούσε να είναι το βιβλίο.

Ας ξεκινήσουμε από την αρχή. Άλλη μία γυναίκα-ηρωίδα σε βιβλίο σου, ή μάλλον δύο γυναίκες. Πες μας με λίγα λόγια την ιστορία, χωρίς σπόιλερ όμως.

Σε μικρό νησί του Αιγαίου, ένα κορίτσι πηδάει από τον γκρεμό το 1821. Στο ίδιο νησί, μια γυναίκα ψάχνει τα μυστικά του γκρεμού, της ομίχλης και του νησιού το 2021. Με έρωτες παράλληλα, γιατί χωρίς αυτούς δεν γίνεται καλή ιστορία, και με το σασπένς της συνάντησης στο νησί των δύο υπουργών Εθνικής Άμυνας, Έλληνα και Τούρκου...

Αν και η ιστορία διαδραματίζεται στη σύγχρονη –και μάλιστα εντελώς τωρινή– εποχή, η αναφορά σου στο 1821 είναι πιο ισχυρή συναισθηματικά, τουλάχιστον για μένα, με τη δική μου ανάγνωση. Πώς μπήκε το 1821 στη θεματολογία σου και στο βιβλίο;

Διαβάζω Ιστορία πάντα, είναι μέσα στα χόμπι μου. Τα 200 χρόνια από την Επανάσταση με απασχόλησαν κάμποσο, διάβασα ένα σωρό βιβλία για το 1821, όπως πολλοί Έλληνες υποθέτω, ή πολλοί εξηντάρηδες! Αφορμή ήταν ο Νίκος Τσιφόρος με την «Ιστορία της Αθήνας», και τα

«Σύννορα» της Κάπκα Κασάμποβα, που μου πρότεινες εσύ, Γιάννη. Φαντάστηκα τον εαυτό μου στο χείλος ενός γκρεμού, με εχθρούς πίσω μου... λες και το έζησα όμως. Ακριβώς πώς μου ήρθε, δεν έχω ιδέα. Ποτέ δεν έχω. Σαν να κάθονται μέσα μου πράγματα, από αυτά που διαβάζω ή από ιστορίες των παλπούδων μου. Και από αυτά που ζω, εννοείται.

Πώς βλέπεις να αντιμετωπίζεται η γυναίκα και η θέση της στην Επανάσταση, τώρα με τους εορτασμούς των 200 χρόνων; Πιστεύεις ότι αναγνωρίζεται η θέση της και η ιστορία της;

Η ζωή της Ελληνίδας το 1821 ήταν τρελή ταλαιπωρία και συνήθως έληγε με πρόωρο θάνατο, την έσφαζαν ή πηδούσε στον γκρεμό, αν δεν πέθαινε από χολέρα και μαλάρια. Δεν με νοιάζει τόσο να αναγνωριστεί η θέση της τότε, όσο το να αναγνωριστεί τώρα: η σημερινή Ελληνίδα εξακολουθεί να πληρώνεται λιγότερα από τον άντρα, να φορτώνεται όλο το σπιτικό και να έχει την ευθύνη των παιδιών. Βέβαια η προ-προ-γιαγιά της θα εντυπωσιαζόταν από την πρόοδο, απλώς χρειάζεται περισσότερη (πρόοδος) για να εντυπωσιαστούμε εμείς.

Από την άλλη, έχεις μία απόλυτα σημερινή ιστορία στο βιβλίο. Είναι σαν να το έγραψες την προηγούμενη εβδομάδα. Γιατί επέλεξες να βάλεις τις ελληνοτουρκικές σχέσεις;

Όλο τον χρόνο τέτοια διαβάζαμε στις ειδήσεις! Σκέφτηκα έναν «φωτισμένο» υπουργό, με αντίστοιχο ομόλογό του Τούρκο... σου λέω, πώς μου κατεβαίνουν όλα αυτά στο κεφάλι, δεν έχω ιδέα!

Στο βιβλίο χρησιμοποιείς πολλές λέξεις και διαλόγους στα τουρκικά. Υπάρχει μάλλον μια γιαγιά; Ένας παλπούς πρόσφυγας;

Ο μπαμπάς μας μιλούσε τουρκικά με τους γονείς του, ήρθαν από την Κωνσταντινούπολη, η μαμά του από την Καισάρεια, η μαμά της μαμάς μας από την Αδριανούπολη. Τα τουρκικά ρητά πήγαιναν κι ερχόντουσαν, τα σημείωνα σε ένα τετράδιο, μέχρι που έφυγε ο μπαμπάς πριν μερικούς μήνες. Έβαλα στα χείλη των ηρωίδων κάποιες κουβέντες που έχω ακόμα στα αυτιά μου, σαν να ακούγονται από άλλες ζωές...

Στο βιβλίο οι ήρωές σου, από υπουργούς μέχρι σωματοφύλακες και από κορίτσια μέχρι μαμάδες, χρησιμοποιούν πολλές λέξεις, ας πούμε «αργκό». Λένε: σόρι, με την καμία, τον πήδηξα κ.λπ. Αυτό είναι εσκεμμένα έτσι ή απλώς ο τρόπος γραφής σου;

Σκέφτομαι πολύ πώς μιλάει ο κάθε χαρακτήρας. Ένα κορίτσι 15 χρονών με ένα αγόρι 16 μιλάνε διαφορετικά από τους σαραντάρηδες, παρόλο που οι σαραντάρηδες πια μιλάνε σαν 20χρονοι. Γενικά χρησιμοποιώ τη γλώσσα που μιλάμε – με καθαρεύουσα πήγα σχολείο, με πολυτονικό. Αλλά όσο πιο απλή είναι η γλώσσα, τόσο μεγαλύτερη διάρκεια ζωής έχει και τόσο περισσότερο κόσμο αγγίζει.

Οι ηρωίδες σου συνήθως έχουν μία έκτη αίσθηση. Ένα ψυχανέμισμα. Ή μία σχέση αόρατη με κάποιο γυναικείο πρόσωπο του παρελθόντος. Αυτό γιατί συμβαίνει; Νιώθεις να είναι κάπως «αυτοβιογραφικό» αυτό το στοιχείο;

Άσ' τα να πάνε, έχω διαίσθηση, βλέπω όνειρα που κάθομαι και τα ψάχνω μετά, γενικά είμαι αλαφροϊσκιωτο άτομο, κι οι ηρωίδες μου το έχουν σε μεγαλύτερο βαθμό αυτό το στοιχείο. Με γοητεύουν πάντα αυτά που ξέρουμε χωρίς να τα ξέρουμε ή όσα καταλαβαίνουμε χωρίς να το θέλουμε.

Δεν μπόρεσα να μην προσέξω με πόσο ερωτικό τρόπο περιγράφεις κάποιους άνδρες στην ιστορία σου. Είναι αυτός ένας τρόπος να κάνεις ερωτικό το βιβλίο χωρίς να έχει (πολύ) σεξ μέσα;

Έχω μεταφράσει εκατοντάδες Άρλεκιν στα νιάτα μου, θυμάμαι πόσο αισθησιακή –με το γάντι– ήταν η περιγραφή του ήρωα. Αντίστοιχα μετάφρασα γκέι (μυθιστορήματα) τσέπης, όπου οι περιγραφές ήτανε πιο στα-μούτρα-σου... Δουλεύω με τον συνδυασμό, με αυτά που προσέχουν οι γυναίκες στους άντρες πασπαλισμένα ελαφρά με κάποια πράγματα που (όπως διάβασα στην γκέι αντίστοιχη λογοτεχνία) προσέχουν οι γκέι άντρες, καλά, και οι γκέι γυναίκες. Πρέπει να τον δω στο μυαλό μου τον γκόμενο της ηρωίδας, να τον μυρίσω, να τσεκάρω πώς κινείται, αλλιώς δεν μου βγαίνει καλός!

Στα βιβλία σου πάντα, με τον έναν τρόπο ή τον άλλον, υπάρχει ένα ζευγάρι που χωρίζει/χώρισε. Είναι τα διαζύγια οι σύγχρονες ερωτικές ιστορίες; Θα ξεπεραστεί ποτέ αυτή η συνθήκη;

Η ηρωίδα που πάει να ζήσει μόνη της σε νησί, δεν μπορεί να μην έχει χωρίσει. Θα μου πεις, γιατί να έχει παντρευτεί; Επειδή βρίσκει τέτοιους άντρες, «ιδιοκτησιακό καθεστώς», και τους κουκουλώνεται. Τώρα γιατί με ενδιαφέρουν αυτές οι γυναίκες; Επειδή ξέρω πολλές, ή ίσως να είμαι κι εγώ κάπως έτσι.

Σκέφτεσαι ποτέ να γράφεις ένα βιβλίο με ήρωα έναν άντρα; Πώς θα το αντιμετωπίζες αυτό;

Όχι, θέλω γυναίκα ηρωίδα, να ταυτιστώ μαζί της, αλλιώς δεν με νοιάζει και πολύ. Τον Ροβινσώνα Κρούσο ήθελα πάντα να γράψω, με ηρωίδα γυναίκα, Ροβινσωνία!

Από όσο σε ξέρω, είμαι σίγουρος ότι ήδη σκέφτεσαι το θέμα του επόμενου βιβλίου σου. Δώσε μου ένα hint: τι θα μπορούσε να είναι;

Ιστορικό σκέφτομαι, τώρα που έπεσα στη μαρμίτα. Ηρωική γυναίκα που σώζει άλλες γυναίκες τον 19ο αιώνα στην κατακτημένη Ελλάδα... Εκτός κι αν μου έρθει κάτι άλλο ξαφνικά, μια επιφοίτηση, και ξεκινήσω κάτι άσχετο, θα δείξει!